

Finanční arbitř

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz
www.finarbitr.cz

Evidenční číslo: FA/8969/2015
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): FA/ZP/15/2015

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitř příslušný k rozhodování sporů podle ustanovení § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl podle ustanovení § 16 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 24 zákona o finančním arbitrovi a přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), v řízení zahájeném dne 9. 1. 2015 podle ustanovení § 8 zákona o finančním arbitrovi na návrh ■, zastoupené společností KLV - Consulting s.r.o., IČO 24837709, se sídlem Washingtonova 25, 110 00 Praha 1 – Nové Město, zapsanou v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, spisová značka C 179002 (dále jen „Navrhovatel“), proti společnosti Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group, IČO 63998530, se sídlem Pobřežní 665/23, 186 00 Praha 8, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, spisová značka B 3433 (dále jen „Instituce“), jako instituci ve smyslu § 3 zákona o finančním arbitrovi, o námitkách Navrhovatele ze dne 28. 4. 2015, evid. č. FA/4780/2015, proti nález finančního arbitra ze dne 13. 4. 2015, evid. č. FA/3985/2015, takto:

Námitky navrhovatele, ■, doručené finančnímu arbitrovi dne 28. 4. 2015, evid. č. FA/4780/2015, proti nález finančního arbitra ze dne 13. 4. 2015, evid. č. FA/3985/2015, se podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi zamítají a nález finančního arbitra se potvrzuje.

O d ů v o d n ě n í :

1 Řízení o návrhu

Navrhovatel se po Instituci v řízení před finančním arbitrem domáhá zaplacení částky ve výši 32.228,- Kč.

Navrhovatel tvrdí, že s Institucí uzavřel v roce 2002 pojistnou smlouvu na základě klamavých, neúplných a nepravdivých informací, které mu poskytl zástupce Instituce a kterou by, pokud by mu byla známa skutečná povaha produktu sjednaného touto smlouvou, nikdy neuzavřel. Protože Navrhovatel chtěl zabránit dalšímu znehodnocování svého majetku, v roce 2009 Pojistnou smlouvu ukončil. Instituce Navrhovateli na odkupném vyplatila částku, která nedosahovala ani souhrnu plateb, které Navrhovatel uhradil Instituci za dobu trvání pojistného vztahu

na pojistném, Navrhovatel v rozdílu mezi zaplaceným pojistným a vyplaceným odkupným spatřuje škodu, kterou mu Instituce svým protiprávním jednáním způsobila.

Instituce v řízení o návrhu vznesla námitku, že domnělý nárok na zaplacení požadované částky, který Navrhovatel v řízení vznesl, jakkoli by měl být správně právně kvalifikován, když je otázkou, zda by se vůbec mohlo jednat o náhradu škody, je již promlčen.

Finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel nebo Instituce nesplňovali podmínky, za kterých lze vést řízení před finančním arbitrem.

Finanční arbitr při posuzování předmětu sporu vyšel ze zjištění, která učinil ze shromážděných podkladů, a to že Navrhovatel s Institucí uzavřel na základě návrhu pojistné smlouvy č. ■ ze dne 27. 3. 2002 pojistnou smlouvu označenou jako Životní pojištění s Filipem standard s počátkem pojištění dne 1. 5. 2002, jejímž předmětem bylo sjednání životního variabilního pojištění (dále jen „Pojistná smlouva“).

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel na základě Pojistné smlouvy hradil od 1. 5. 2002 měsíční pojistné ve výši 1.000,- Kč, od 1. 11. 2003 měsíční pojistné ve výši 410,- Kč, že Pojistná smlouva zanikla dne 1. 10. 2009, neboť ji Navrhovatel dne 22. 7. 2009 vypověděl a dne 15. 10. 2009 obdržel Navrhovatel od Instituce odkupné ve výši 13.472 Kč.

Finanční arbitr dále zjistil, že Navrhovatel poprvé u Instituce uplatnil nárok na zaplacení částky ve výši 32.228,- Kč dopisem ze dne 1. 12. 2014; řízení před finančním arbitrem pak bylo zahájeno dnem doručení návrhu Navrhovatele dne 9. 1. 2015.

Finanční arbitr se v řízení o návrhu s odkazem na zásadu hospodárnosti správního řízení přednostně zabýval námitkou promlčení, kterou vznesla Instituce, nikoli nárokem samým, a dospěl k závěru, že námitka je důvodná.

V nálezu pak finanční arbitr vysvětlil, že i kdyby zjistil, že nárok, který Navrhovatel uplatnil, je oprávněný, nemohl by jej Navrhovateli z důvodu promlčení přiznat, neboť již uplynula subjektivní promlčecí doba pro uplatnění náhrady škody ve smyslu § 106 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), resp. účinném v době uzavření Pojistné smlouvy, a současně Instituce námitku promlčení v řízení před finančním arbitrem vznesla.

Finanční arbitr současně vyložil, že v takovém případě se nepoužije ani delší 10letá objektivní promlčecí doba, kterou § 106 odst. 2 občanského zákoníku předpokládá u úmyslného způsobení škody.

Finanční arbitr posuzoval i běh dalších promlčecích dob pro případ, že by bylo možné uvažovat vedle práva na náhradu škody o právu na plnění z pojistné smlouvy v podobě odkupného nebo o právu na vydání bezdůvodného obohacení z důvodu neplatnosti pojistné smlouvy.

Finanční arbitr shledal, že veškeré myslitelné promlčecí doby již uplynuly nebo jich nelze použít.

Finanční arbitr tak činil proto, že Navrhovatel nutně nemusí v návrhu na zahájení řízení uvést správnou právní kvalifikaci, když dostatečně vyličí rozhodné skutečnosti, jak vyplývá z ustálené judikatury (srov. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. 1. 2009, sp. zn. 28 Cdo 1596/2009: *„Ani úvaha dovolatele o tom, že soud má možnost žalobu zamítnout, pokud by žalovaný nárok nebyl uplatňován v souladu se správným hmotněprávním ustanovením, není správná, neboť právní kvalifikace nároku tvrzeného v žalobě je věcí soudu.“* nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. 25 Cdo 3959/2008: *„Dostatečným podkladem pro vydání rozsudku pro uznání (§ 153a o.s.ř.) z pohledu žalobních tvrzení je takové vyličení rozhodujících skutečností ve smyslu ustanovení § 79 odst. 1 o.s.ř., které činí žalobu*

projednatelnou. Nesprávnou právní kvalifikaci uplatněného nároku nelze považovat za vadu žaloby bránící jejímu věcnému projednání a vydání rozsudku pro uznání.“).

Instituce vznesla pouze obecnou námitku promlčení, avšak podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 29 Odo 162/2003, platí: „*Důvodnost námitky promlčení soud zkoumá ve vztahu k nároku uplatněnému žalobou; není významné, jak účastníci nárok kvalifikovali po právní stránce a z jakých právních důvodů byla námitka promlčení vznesena.“*

Finanční arbitr se tedy uplatněným nárokem po věcné stránce nezabýval a v souladu s ustanovením § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi nálezem zamítl návrh Navrhovatele v plném rozsahu.

4 Námitky Navrhovatele

Navrhovatel odmítá, že jeho nárok je promlčený.

Navrhovatel argumentuje zahrnutím odkupného pod pojem „plnění z pojištění“. Odkazuje na výklad pojmu „plnění z pojištění“ vyslovený Ministerstvem financí České republiky, podle kterého odkupné představuje plnění z pojištění, a proto pro uplatnění práv s ním spojených (vyplacení v nesprávné výši nebo jeho nevyplacení vůbec) platí speciální 10letá promlčecí doba stanovená zákonem č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojistné smlouvě“), a to ve znění účinném ke dni výplaty odkupného.

Navrhovatel dále namítá, že promlčení práva na náhradu škody, včetně délky a běhu promlčecí doby, se musí posoudit podle právní úpravy účinné v době vzniku škody (Navrhovatel zmiňuje nevyplacení odkupného či jiné platby v plné výši), neboť teprve v ten okamžik vzniká poškozenému právo na její náhradu, nikoli podle právní úpravy účinné v době sjednání Pojistné smlouvy, neboť v době sjednání Pojistné smlouvy ještě neexistovalo právo Navrhovatele na náhradu škody. Navrhovatel argumentuje, že i proto se v jeho případě musí aplikovat 10 letá promlčecí doba podle zákona o pojistné smlouvě.

Navrhovatel konstatuje, že Instituce způsobila Navrhovateli škodu úmyslně a argumentuje, že právo na náhradu úmyslně způsobené škody se promlčí rovněž v 10leté promlčecí době.

K promlčení práva na náhradu škody Navrhovatel namítá, že k němu nemohlo dojít ani v případě, že by se posuzovalo podle „*obecných ustanovení o promlčecí lhůtě*“, neboť pro počátek běhu subjektivní promlčecí doby je rozhodný okamžik, kdy se poškozený o vzniku škody dozvěděl. Navrhovatel připouští, že objektivně ke vzniku škody došlo v okamžiku ukončení pojistné smlouvy, v důsledku své neodbornosti však Navrhovatel nedokázal situaci správně posoudit a vyhodnotit. „*[P]roto je nezbytné začátek subjektivní promlčecí doby kalkulovat až od okamžiku, kdy navrhovatel relevantní informace o vzniku škody a její výši dostal.“*

Navrhovatel závěrem opakuje tvrzení, která uvedl v návrhu, totiž, že životní pojištění mu bylo před podpisem pojistné smlouvy prezentováno jako výnosný produkt „*pouze v kladných hodnotách bez jakýchkoliv budoucích ztrát*“, pojistná smlouva s obchodními podmínkami jsou pro běžného spotřebitele příliš složité a nesrozumitelné a konečně že pojišťovna provádí investiční službu ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2 písm. d) zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, a proto si měla od Navrhovatele zjišťovat informace podle ustanovení § 15h tohoto zákona, jinak nebyla oprávněna obchod s majetkem Navrhovatele uskutečnit.

5 Vyjádření Instituce k námitkám

Instituce odkazuje na ustanovení § 804 občanského zákoníku a jeho komentované znění, podle kterého odbytné představuje tzv. odkup pojištění, „*tj. zánik pojištění spojený s výplatnou odbytného, k němuž obvykle dochází na základě výpovědi pojistníka*“.

Současně odkazuje na čl. 9 všeobecných pojistných podmínek pro životní pojištění č. 323/49960/1995, že v případě zániku pojistné smlouvy v důsledku výpovědi ze strany klienta, vyplatí pojistitel klientovi „*kapitálovou hodnotu pojistného, výnosy z kapitálové hodnoty pojistného a kapitálovou hodnotu tvořenou mimořádným pojistným včetně výnosů*“.

Instituce dovozuje, že odbytné je část pojistného, nikoli pojistné plnění nebo plnění z pojištění. Pojistné plnění a plnění z pojištění je navíc navázáno na pojistnou událost, v případě Navrhovatele však k žádné pojistné události nedošlo.

6 Řízení o námitkách

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy.

Finanční arbitr konstatuje, že Navrhovatel podal námitky proti nálezu v zákonem stanovené lhůtě, které finanční arbitr posoudil jako přípustné podle ustanovení § 81 a § 82 správního řádu.

V souladu s ustanovením § 89 odst. 2 správního řádu přezkoumal finanční arbitr věcnou správnost napadeného nálezu v rozsahu podaných námitek; účastníci řízení nerozporovali soulad napadeného nálezu a řízení, které mu předcházelo, s právními předpisy, ani finanční arbitr v námitkovém řízení nezjistil žádné skutečnosti, které by mohly alespoň vyvolat pochybnosti o zákonnosti napadeného nálezu (*poznámka finančního arbitra – zejména zda byl finanční arbitr k vydání nálezu příslušný, zda nepřekročil svou pravomoc, zda v řízení postupoval v souladu s procesněprávními předpisy, zejména zda dbal a šetřil práv účastníků řízení, jednal v souladu se zásadou legitimního očekávání, nezneužil správního uvážení, účastníky řízení řádně poučoval či zda neporušil některou další ze základních zásad činnosti správních orgánů vtělených do úvodních ustanovení správního řádu*).

6.1 *Rozhodná právní úprava*

Pojistná smlouva byla uzavřena za účinnosti občanského zákoníku, zákon o pojistné smlouvě, na který se Navrhovatel odvolává, nabyl účinnosti až dne 1. 1. 2005. Pojistná smlouva pak sice zanikla za účinnosti zákona o pojistné smlouvě, avšak jeho přechodné ustanovení § 72 ve znění účinném v době zániku Pojistné smlouvy výslovně stanovilo, že tento zákon nepůsobí nazpět, když: „*Právní vztahy vzniklé z pojistných smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se řídí dosavadními právními předpisy.*“

K obecné otázce aplikace dosavadního právního předpisu nejen na vznik, ale i na změnu a zánik závazku, se vyjádřil Nejvyšší soud opakovaně, například pak v rozhodnutí ze dne 19. 7. 2006, sp. zn. 29 Odo 741/2005: „*Jak ostatně správně uvedl odvolací soud, Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 16. listopadu 1999, sp. zn. 32 Cdo 2016/98, dospěl při výkladu ustanovení § 763 odst. 1 obch. zák. k závěru, že určujícím pro posouzení toho, zda se právní vztah řídí dosavadními předpisy či nikoli, je okamžik vzniku tohoto vztahu, tedy zejména okamžik uzavření hospodářské smlouvy. Jelikož se v ustanovení § 763 odst. 1 obch. zák. neuvádí, že se dosavadními předpisy řídí např. jen vznik těchto právních vztahů, jako je tomu např. podle ustanovení § 868 obč. zák., je nutné vycházet z toho, že dosavadními předpisy se řídí vznik, změna i zánik těchto vztahů, tj.*

zejména posouzení výkladu a platnosti právního úkonu, změn subjektů nebo obsahu závazku a podobně.“

Ustanovení § 72 zákona o pojistné smlouvě je přitom obdobného znění jako bylo Nejvyšším soudem citované ustanovení § 763 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“), když podle věty druhé ustanovení § 763 odst. 1 obchodního zákoníku platilo, že *„[p]rávní vztahy vzniklé přede dnem účinnosti tohoto zákona a práva z nich vzniklá, jakož i práva z odpovědnosti za porušení závazků z hospodářských a jiných smluv uzavřených přede dnem účinnosti tohoto zákona se řídí dosavadními předpisy“*.

Dosavadním právním předpisem je v posuzovaném případě občanský zákoník, který před nabytím účinnosti zákona o pojistné smlouvě ve své části osmé (závazkové právo) věnoval celou hlavu patnáctou institutu pojistné smlouvy. Občanský zákoník je proto nutné aplikovat rovněž na právo na výplatu odkupného, které Navrhovateli vzniklo v souvislosti se zánikem Pojistné smlouvy, a to včetně promlčení tohoto práva.

Ačkoli zákon o pojistné smlouvě neobsahoval speciální přechodné ustanovení pro běh promlčení doby, finanční arbitr je přesvědčen, že se v tomto případě uplatní obecný princip právní jistoty a legitimního očekávání účastníků smluvního vztahu, tedy že se délka a běh promlčecích dob rovněž posuzuje podle právních předpisů účinných v době, kdy účastníci do právního vztahu vstupovali, neboť smluvní vztah uzavírali právě s vědomím stávajících podmínek týkajících se i možného promlčení.

K tomu se ostatně vyjádřil shodně Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 18. 2. 1998, sp. zn. 29 Cdo 139/1998, ve kterém posuzoval otázku, jakým právním předpisem se má řídit promlčení závazku, který se řídí dosavadním právním předpisem v době, kdy již byla v účinnosti nová právní úprava: *„Jde-li o vztah, který se podle § 763 odst. 1 obchodního zákoníku řídí dosavadními předpisy, tj. hospodářským zákoníkem, platí pak pro promlčecí lhůtu a její běh ust. § 131a hospodářského zákoníku. Podle § 131a hospodářského zákoníku je promlčecí lhůta tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé.“*

Ačkoli to není pro posouzení sporu relevantní, protože se jedná o právní úpravu účinnou až od 1. 1. 2014, finanční arbitr odkazuje na přechodné ustanovení § 3036 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „nový občanský zákoník“): *„Podle dosavadních právních předpisů se až do svého zakončení posuzují všechny lhůty a doby, které začaly běžet přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i lhůty a doby pro uplatnění práv, která se řídí dosavadními právními předpisy, i když začnou běžet po dni nabytí účinnosti tohoto zákona.“* Toto zákonné ustanovení výslovně potvrdilo, že dosavadní právní předpis se má aplikovat komplexně, není-li stanoveno jinak, tedy rovněž co do dob a lhůt, i kdyby tyto počaly běžet již za účinnosti nové právní úpravy (poznámka finančního arbitra – což se ostatně stalo i v posuzovaném případě). Zákonodárce tím, že výslovně v zákoně zakotvil to, co bylo doposud obecně přijímáno a judikováno, zabránil pochybnostem a snahám o tříštění a prolínání norem, které se mají na dané právo, resp. povinnost, aplikovat. K tomu srov. důvodovou zprávu k ustanovení § 3036 nového občanského zákoníku: *„Obecné pravidlo, podle něhož se lhůty a doby, které začaly běžet přede dnem účinnosti tohoto zákona, jakož i lhůty a doby pro uplatnění práv, která se podle předchozího ustanovení (poznámka finančního arbitra - zřejmě chybou v psaní došlo k nesprávnému užití singuláru, když není pochyb o tom, že zákonodárce měl namysli ustanovení § 3028 - § 3035 nového občanského zákoníku) řídí dosavadními právními předpisy, i když začnou běžet po účinnosti tohoto zákona, posuzují až do svého zákona (poznámka finančního arbitra – zde měl zákonodárce namysli nepochybně zánik lhůty, zřejmě opět pouze chybou v psaní došlo k nesprávnému užití slova zákon) podle dosavadních právních předpisů, opět sleduje zásadu, že zákony nepůsobí nazpět a standardní normativní konstrukce upravené jak v § 870 platného občanského zákoníku, tak i v § 763 odst. 2 platného obchodního zákoníku.“*

Právo na náhradu škody, kterého se Navrhovatel v řízení před finančním arbitrem především dovolává, finanční arbitr posuzuje rovněž podle občanského zákoníku, avšak ve znění účinném v době, kdy příslušné právo Navrhovateli mělo vzniknout, příp. vzniklo. Finanční arbitr ani v nálezu nekonstatoval jinak. Je třeba si uvědomit, že ve vztahu k pojistným smlouvám pouze občanský zákoník obsahoval ustanovení týkající se odpovědnosti za škodu a její náhrady, a to včetně promlčení práva na náhradu škody (*poznámka finančního arbitra – nyní tato ustanovení obsahuje nový občanský zákoník*). Zákon o pojistné smlouvě speciální délku promlčecí doby pro uplatnění práva na náhradu škody neupravuje a nikdy neupravoval. Náhrada škody je zcela odlišný právní institut než právo na výplatu odkupného, tyto pojmy nelze směřovat, proto při posuzování promlčení práva na náhradu škody nelze aplikovat 10letou promlčecí dobu pro plnění z pojištění, jak se v námitkách snaží dovodit Navrhovatel.

Obdobné závěry platí i ve vztahu k právu na vydání případného bezdůvodného obohacení a jeho promlčení, tedy že pouze občanský zákoník jako obecný soukromoprávní předpis upravoval institut bezdůvodného obohacení, vzájemného vypořádání a případného promlčení na jeho vydání, a to i pro vztahy vznikající v souvislosti s pojistnými smlouvami.

6.2 Promlčení práva na výplatu odkupného v požadované výši

Již v nálezu finanční arbitr konstatoval, že občanský zákoník v ustanovení § 104 pouze odložil počátek běhu promlčecí doby na plnění z pojištění o rok od pojistné události; občanský zákoník nestanovil speciální délku promlčecí doby pro tento případ, když: „*U práv na plnění z pojištění počíná běžet promlčecí doba za rok po pojistné události.*“ V tomto ustanovení, ani na jiném místě občanského zákoníku nelze nalézt speciální, natož pak 10letou, promlčecí dobu, proto se uplatní obecná tříletá promlčecí doba podle ustanovení § 101 občanského zákoníku.

Jelikož ode dne, kdy Navrhovateli bylo vyplaceno odkupné, a kdy mu zároveň mělo být podle jeho tvrzení vyplaceno odkupné ve správné výši (tj. 15. 10. 2009), do dne, kdy Navrhovatel u Instituce namítal nesprávnost výpočtu odkupného a jeho vyplacení v nesprávné výši (dopisem ze dne 1. 12. 2014), uplynulo více jak 5 let, je pro posouzení sporu irelevantní, zda k promlčení práva mělo dojít standardně po uplynutí 3 let, anebo v případě odsunu počátku běhu promlčení doby na základě ustanovení § 104 občanského zákoníku fakticky po uplynutí až 4 let (1 rok + obecná 3letá promlčecí doba).

Protože se však Navrhovatel dovolává toho, že odkupné představuje plnění z pojištění, finanční arbitr opakuje své závěry vyslovené v nálezu, tedy z jakého důvodu pojem plnění z pojištění tak, jak byl použit v ustanovení § 104 občanského zákoníku (*přípomínka finančního arbitra - neboť pouze tento předpis je pro posouzení sporu relevantní*), nemůže pro účely tohoto ustanovení, tj. § 104 občanského zákoníku, znamenat jiné plnění než pojistné plnění.

Jedinou nutnou podmínku, kterou je nutno splnit, aby mohlo ze zákona dojít k odložení běhu promlčecí doby, totiž představuje pojistná událost. Plnění pojistitele na základě pojistné události představuje výhradně pojistné plnění a nikoli jakékoli další plnění z pojištění, jak lze dovodit například z textu ustanovení § 788 odst. 1 občanského zákoníku: „*Pojistnou smlouvou se pojistitel zavazuje poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění, nastane-li nahodilá událost ve smlouvě blíže označená, a fyzická nebo právnická osoba, která s pojistitelem pojistnou smlouvu uzavřela, je povinna platit pojistné.*“ a § 797 odst. 2 občanského zákoníku: „*Právo na plnění vznikne, nastane-li skutečnost, se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele plnit (pojistná událost).*“ Rovněž ustanovení § 795 odst. 2 věta druhá občanského zákoníku mluví jasně, když „*[p]ojistitel však není povinen poskytnout pojistné plnění, pokud ten, kdo s pojistitelem uzavřel pojistnou smlouvu, v době uzavření pojistné smlouvy věděl nebo musel vědět, že pojistná událost již nastala.*“ Stejně tak podle ustanovení § 796 odst. 3 občanského zákoníku „*[n]ení-li v pojištění týkajícím se mezinárodní dopravy zboží zapláceno pojistné*

a nejde-li o případ uvedený v § 795 odst. 2, není pojistitel povinen poskytnout pojistné plnění z pojistných událostí, ke kterým došlo před zaplacením pojistného“.

Zákonodárce se tak v ustanovení § 104 dopustil legislativní nepřesnosti, když tento jediný možný pojem (rozuměj pojistné plnění) v textu nepoužil.

Zároveň je třeba si uvědomit, že odkupné není pojistné plnění, když výplata odkupného není vázána na pojistnou událost a když i sám zákonodárce mezi těmito pojmy rozlišuje.

Ustanovení § 804 občanského zákoníku předpokládalo, že „[P]ojistné podmínky pro pojištění osob stanoví, ve kterých případech je pojistitel povinen vyplatit (jedná se tedy o další plnění pojistitele z pojistného vztahu odlišné od pojistného plnění podle ustanovení § 788 občanského zákoníku) při zániku pojištění odbytné (rozuměj odkupné, neboť tyto dva pojmy je možno používat promiscue, když i přechodné ustanovení § 72 odst. 2 zákona o pojistné smlouvě staví tato dvě označení na roveň), kdy pojištění nezanikne pro neplacení pojistného a na které případy se nevztahuje ustanovení § 803 odst. 2 o vrácení pojistného“.

Autoři komentáře k ustanovení § 804 občanského zákoníku dodávají, že „[ž]ivotní pojištění v sobě [...] zahrnuje i složku strádání (či spoření) určité částky, a proto by nebylo správné, aby pojistník v případě předčasného zániku nebo v případě, kdyby dále nemohl platit pojistné, o tuto část přišel“ (srov. Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1201). V takovém případě nastupuje buď redukce pojistné částky či pojistné doby (nemůže-li pojistník dále platit pojistné zcela nebo v původně sjednané výši) nebo dojde k zániku pojištění s nárokem na výplatu odkupného, a to za podmínek sjednaných v pojistných podmínkách. Odbytné autoři komentáře definují tamtéž jako „tzv. odkup pojištění, tj. zánik pojištění spojený s výplatou odbytného, k němuž obvykle dochází na základě výpovědi pojistníka [...] nebo dohodou obou smluvních stran. K zániku pojištění pak dochází okamžikem, kdy pojišťovna odbytné vyplatí. Výše odbytného obvykle představuje 90 % rezervy pojistného ke dni provedení odkupu, tj. výplaty odbytného“.

Vzhledem k tomu, že pro posouzení sporu je klíčové vyřešení otázky, zda odkupné představuje plnění z pojištění ve smyslu ustanovení § 104 občanského zákoníku, a nikoli ve smyslu jiného právního předpisu, ať již soukromoprávního či veřejnoprávního, a když finanční arbitr tuto otázku zodpověděl za pomoci jazykového a systematického výkladu občanského zákoníku, dále se již v řízení o námitkách nezabýval tím, jak tuto otázku nezávazně vykládá jiný orgán veřejné moci, ani jak je tato otázka řešena v jiných právních předpisech.

Finanční arbitr proto uzavírá, že pokud se Navrhovatel chtěl po Instituci domáhat vyplacení požadované částky z titulu práva na vyplacení odkupného po zániku Pojistné smlouvy, mohl tak bezpečně učinit nejpozději do 15. 10. 2012. Kdykoli po tomto datu Instituce mohla uplatnit námitku promlčení, jak ostatně učinila v řízení před finančním arbitrem.

I kdyby finanční arbitr připustil, že zákonodárce měl v úmyslu ustanovením § 104 občanského zákoníku odložit počátek běhu promlčecí doby i v případě jiných plnění, než je pojistné plnění, uplynula by promlčecí doba pro uplatnění práva na výplatu vyššího odkupného dne 15. 10. 2013, tedy rovněž dříve, než se Navrhovatel na Instituci se svým požadavkem obrátil.

6.3 Promlčení práva na náhradu škody

Finanční arbitr v řízení dospěl k závěru a nemá na něm důvod ničeho měnit, že škoda mohla Navrhovateli vzniknout v den výplaty odkupného, které nedosahovalo částky, kterou Navrhovatel očekával, nikoli později. V případě, že by byly splněny i další podmínky vzniku práva na náhradu škody (srov. například rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 3. 2013, sp. zn. 23 Cdo 1400/2011: „Podmínkami, které musí být naplněny pro vznik práva na náhradu škody,

jsou porušení povinností, vznik škody a příčinná souvislost mezi porušením povinností a vzniklou škodou.“), vzniklo by tedy toto právo Navrhovateli ve stejný den. Finanční arbitr proto pro posouzení, zda je případné právo na náhradu škody již promlčeno, aplikoval ustanovení § 106 občanského zákoníku, ve znění účinném ke dni 15. 10. 2009.

Právě od data 15. 10. 2009 pak počala běžet objektivní promlčecí doba pro uplatnění případného práva na náhradu škody, když platí, že „objektivní promlčecí doba začíná běžet od události, z níž vznikla škoda, neboli od škodní události. Tato škodní událost ve smyslu § 106 zahrnuje podle teorie i ustálené soudní praxe [...] nejen porušení právní povinnosti – protiprávní úkon [...] – či zákonem zvlášť kvalifikovanou událost, nýbrž i vznik škody samé“ (srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárková, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1 až 459. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 604).

Vzhledem k tomu, že poškozený nemusí mít ihned vědomost o tom, že mu vůbec škoda vznikla, příp. kdo ji způsobil, stanovil občanský zákoník za tímto účelem běh samostatné subjektivní promlčecí doby, jejíž počátek je vázán právě až na moment, kdy se poškozený „dozví o vzniklé škodě (nikoli tedy o protiprávním úkonu či škodní události) a kdo za ni odpovídá neboli o odpovědném subjektu. Tehdy jsou splněny předpoklady pro důvodné podání žaloby na náhradu škody (z toho se mj. podává, že běh subjektivní promlčecí doby nemůže začít dříve než běh objektivní promlčecí doby neboli nemůže začít dříve, než škoda vůbec vznikla)“ (srov. tamtéž). Tím však není vyloučeno, aby jak objektivní, tak subjektivní promlčecí doba počala běžet ve stejný okamžik.

Finanční arbitr v nálezu dovodil a s odkazem na konstantní judikaturu soudů rovněž odůvodnil, proč subjektivní promlčecí doba v posuzovaném případě počala běžet ve stejný okamžik jako doba objektivní od 15. 10. 2009 (*poznámka finančního arbitra - jako data, kdy mohla Navrhovateli nejpozději vzniknout škoda a kdy Navrhovatel věděl, že to byla právě Instituce, kdo mu podle jeho očekávání založeného vzájemným pojistným vztahem měla vyplatit vyšší částku, ale neučinila tak, není přitom rozhodné, zda Navrhovatel byl v tu chvíli schopen posoudit, že protiprávní jednání Instituce mělo spočívat v porušení zákona či smlouvy; finanční arbitr se proto ani v nálezu nezabýval otázkou, zda porušení právní povinnosti mohlo spočívat v Navrhovatelem tvrzeném porušení zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu*). Ani po opětovném posouzení této otázky k námitce Navrhovatele, kterou ostatně Navrhovatel pouze zopakoval tvrzení, která přednesl již v návrhu, nevidí důvod, proč by se měl odchýlit od ustálené rozhodovací praxe podpořené rovněž názory odborné obce.

Tak například citovaný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2009, sp. zn. 25 Cdo 723/2008, byl podpořen autory komentáře k ustanovení § 106 občanského zákoníku: „Poškozený se dozví o tom, kdo za škodu odpovídá, v okamžiku, kdy prokazatelně získal informace o okolnostech vzniku škody, které mu napomohou učinit si dostatečně pravděpodobný úsudek o tom, která konkrétní osoba za škodu odpovídá (nejde tedy o nezpochybnitelnou jistotu v určení odpovědné osoby. Podle soudní praxe je rozhodující, kdy poškozený o takových skutkových okolnostech prokazatelně získal vědomost, nikoliv však, zda a kdy se na jejich základě utvořil právní závěr o odpovědnosti určité osoby či si ověřil její identitu. Počátek běhu subjektivní promlčecí lhůty nezávisí totiž na tom, zda a kdy si poškozený opatří dostatek důkazů nebo kdy se vytvoří pro něj příznivější procesní situace k tomu, aby skutkové okolnosti, o nich má vědomost, mohl v soudním řízení prokázat.“ (srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárková, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1 až 459. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 604) Rovněž Nejvyšší soud ve svých pozdějších rozhodnutích potvrdil správnost závěrů učiněných v tomto rozhodnutí (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2011, sp. zn. 25 Cdo 1826/2010, ze dne 19. 9. 2013, sp. zn. 25 Cdo 2060/2013, a ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 25 Cdo 1990/2012).

Jelikož Navrhovatel pojistné pravidelně hradil a věděl, kdy došlo k ukončení Pojistné smlouvy, neboť se tak stalo na základě jeho vědomého právního jednání, konkrétně výpovědi, mohl si

v případě, že škodu vnímá jako rozdíl mezi zaplaceným pojistným a Institucí vyplaceným odkupným, jak sám v řízení tvrdí, snadno ihned dopočítat, kolik činila částka doposud zaplaceného pojistného, od kterého mohl následně pouze odečíst částku vyplaceného odkupného (poznámka finančního arbitra – je třeba si ale uvědomit, že výše odkupného nebude vždy odpovídat částce doposud zaplaceného pojistného, když se bude vždy záviset na konkrétních okolnostech případu a konkrétní pojistné smlouvě). I kdyby však Navrhovatel nebyl této lehké matematické operace schopen, nemělo by to na posouzení běhu subjektivní promlčecí doby vliv, neboť pro její počátek stačí uvědomění si utrpěné majetkové újmy alespoň v rámcové výši.

Jak konstatoval Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 27. 11. 2013, sp. zn. 28 Cdo 3914/2012: „Dozvědět se o škodě znamená, že se poškozený dozvěděl o majetkové, popř. o odškodňované nemajetkové újmě určitého druhu a rozsahu, které lze objektivně vyčíslit v penězích, že lze právo na její náhradu důvodně uplatnit u soudu. (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2002, s. zn. 33 Odo 477/2001). Aby poškozený mohl svůj nárok uplatnit u soudu, není však třeba, aby znal výši škody přesně, postačuje, nabyli-li vědomost o rozsahu majetkové újmy vyjádřitelné v penězích, a to alespoň v přibližné sumě s možností jejího dodatečného zpřesnění v soudním řízení (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2006, sp. zn. 25 Cdo 2758/2004)“.

Rovněž v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 25 Cdo 3401/2011, se podává: „Znalost poškozeného o osobě škůdce se váže k okamžiku, kdy obdržel informaci, na jejímž základě si může učinit úsudek, který konkrétní subjekt je za škodu odpovědný. Postačuje, aby poškozenému byly známy takové skutkové okolnosti, jež jsou způsobivé pro závěr o finančním vyjádření způsobené majetkové újmy. Okolnost, zda a kdy si poté vyžádá v tomto směru od odborníka informaci, není rozhodující, stejně jako okamžik, kdy skutečně získá odborné stanovisko (posudek) s přesným vyčíslením výše škody. Pro podání žaloby o náhradu škody postačuje totiž i jen orientační (přibližná) znalost rozsahu (výše) škody, což vyplývá i z toho, že se výše škody zjišťuje v soudním řízení a definitivní závazný závěr o ní je obsažen až v pravomocném rozsudku.“

Finanční arbitr proto uzavírá, že subjektivní promlčecí doba práva na náhradu škody uplynula již dne 15. 10. 2011, neboť podle ustanovení § 106 odst. 1 občanského zákoníku je subjektivní promlčecí doba práva na náhradu škody dvouletá. Jelikož Instituce vznesla námitku promlčení, nemůže finanční arbitr případné právo na náhradu škody Navrhovateli přiznat, i kdyby Navrhovatel prokázal, že mu Instituce škodu skutečně způsobila (srov. větu třetí ustanovení § 100 odst. 1 občanského zákoníku).

Skutečnost, že finanční arbitr nebyl povinen v řízení prokazovat, zda odpovědnost za škodu skutečně vznikla, potvrzuje již citované rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2013, sp. zn. 28 Cdo 3914/2012: „Obecně k nemožnosti přiznat uplatněný nárok v případě vznesené námítky promlčení platí, že dovolává-li se účastník občanského soudního řízení promlčení, nemůže soud promlčené právo (nárok) přiznat; návrh na zahájení řízení v takovém případě zamítne. To platí u práva (nároku) na náhradu škody i v případech, ve kterých není ještě prokázána odpovědnost za škodu nebo výše škody (Stanovisko NS ČSSR ze dne 26. 4. 1983, sp. Zn. Sc 2/83, publikované pod č. 29/1983 Sbírkou rozhodnutí a stanovisek).“

Navrhovatel v námitkách dále nepředkládá žádné argumenty, proč by měla objektivní promlčecí doba začít běžet od jiného data než 15. 10. 2009. Naopak, Navrhovatel sám připouští, že „[b]yť k objektivní skutečnosti vzniku škody došlo již v okamžiku ukončení pojistné smlouvy, navrhovatel sám v důsledku své neodbornosti nedokázal posoudit, zdali se o škodu skutečně jedná a jaká je její výše, a proto je nezbytné začátek subjektivní promlčecí doby kalkulovat až od okamžiku, kdy navrhovatel relevantní informace o vzniku škody a její výši získal“.

Finanční arbitr setrvává na svém závěru, že tato doba uplynula dne 15. 10. 2012, neboť podle ustanovení § 106 odst. 2 občanského zákoníku je objektivní promlčecí doba práva na náhradu škody tříletá.

Jelikož ale uplynula již dříve subjektivní promlčecí doba, nemá běh objektivní promlčecí doby na posouzení sporu vliv.

Proto, i když Navrhovatel v námitkách opakovaně požadoval rovněž aplikaci delší 10leté objektivní promlčecí doby, která nastupuje v případě úmyslného způsobení škody (srov. rovněž ustanovení § 106 odst. 2 občanského zákoníku), finanční arbitr neshledává důvod ani v námitkovém řízení zkoumat, zda Instituce jednala tak, že by mohla Navrhovateli úmyslně způsobit škodu. I v případě této „speciální“ objektivní promlčecí doby totiž platí obecné pravidlo, že v případě, kdy zákon předvídá vedle objektivní promlčecí lhůty rovněž promlčecí lhůtu subjektivní, promlčí se příslušné právo dřívějším uplynutím kterékoli z těchto dvou lhůt.

„U práva na náhradu škody je [...] stanovena dvojí kombinovaná promlčecí doba, a to subjektivní, která je dvouletá, a objektivní tříletá, případně desetiletá (jde-li o škodu způsobenou úmyslně). Jejich počátek je stanoven odlišně a jejich vzájemný vztah je takový, že jsou na sobě nezávislé co do svého běhu, jeho počátku i konce, a skončí-li běh některé z nich, právo se promlčí bez ohledu na druhou promlčecí dobu.“ (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2003, sp. zn. 25 Cdo 871/2002)

6.4 Promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení

Jelikož Navrhovatel v námitkách opětovně namítá, že mu Pojistná smlouva byla prezentována pouze jako výhodný produkt se zamlčením možných ztrát a že nemohl porozumět veškerým právům a povinnostem, které byly Pojistnou smlouvou založeny, neboť její text je pro běžného spotřebitele nesrozumitelný, zabýval se finanční arbitr opětovně rovněž otázkou, zda by v případě, že by posoudil návrh Navrhovatele jako návrh na vyslovení neplatnosti Pojistné smlouvy, nedošlo rovněž k promlčení práva na vydání případného bezdůvodného obohacení.

Kdyby byla Pojistná smlouva neplatná, strany by si byly povinny vrátit vše, co podle ní dostaly (srov. ustanovení § 457 občanského zákoníku). Navrhovatel by tak mohl po Instituci požadovat dosud nepromlčené zaplacené pojistné.

Občanský zákoník pojímal promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení obdobně jako promlčení práva na náhradu škody, když *„[u] práva na vydání bezdůvodného obohacení je stejně jako u práva na náhradu škody stanovena dvojí, kombinovaná promlčecí doba, tj. subjektivní a objektivní. Tyto dvě promlčecí doby počínají, běží a končí nezávisle na sobě. Subjektivní promlčecí doba je kratší - dvouletá, objektivní promlčecí doba je buď tříletá u nezaviněného a nedbalostního bezdůvodného obohacení, nebo desetiletá, jedná-li se o úmyslné bezdůvodné obohacení. Pro vzájemný vztah subjektivní a objektivní promlčecí doby platí, že skončí-li běh jedné z nich, právo se promlčí, a to i vzdor tomu, že oprávněnému ještě běží druhá promlčecí doba. Pokud marně uplynula alespoň jedna z uvedených lhůt a je vnesena námitka promlčení, nelze právo přiznat“* (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3148/2009).

V případě, že by bylo možné uvažovat o absolutní neplatnosti Pojistné smlouvy, stejně tak kdyby se Navrhovatel dovolal v zákonem stanovené lhůtě relativní neplatnosti Pojistné smlouvy z důvodu tvrzeného omylu, byla by Pojistná smlouva představující občanskoprávní vztah v obou případech neplatná s účinky ex tunc. Veškeré platby pojistného uhrazené po uzavření Pojistné smlouvy by tak představovaly bezdůvodné obohacení Instituce (srov. ustanovení § 451 odst. 2 a § 457 občanského zákoníku).

Podle ustálené judikatury k počátku běhu objektivní promlčecí doby práva na vydání bezdůvodného obohacení platí, že „[z]a rozhodný den je nutno ve smyslu § 107 odst. 2 občanského zákoníku považovat ten den, kdy k získání bezdůvodného obohacení na straně povinného subjektu skutečně (fakticky) došlo, tj. např. úhradou finanční částky (plnění) na základě neplatné nájemní smlouvy“ (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003, sp. zn. 33 Odo 1025/2002).

Jak tedy finanční arbitr uvedl již v nálezu, případné právo na vrácení plateb pojistného se promlčuje v objektivní promlčecí době, která běží pro každou platbu pojistného samostatně; v případě, že by Navrhovatel hradil pojistné i po dni podání výpovědi Pojistné smlouvy až do zániku pojištění (*poznámka finančního arbitra – finanční arbitr v nálezu předpokládal poslední splátku v září 2009, konkrétně podle předepsaného data splatnosti 1. 9. 2009, neboť Instituce informovala Navrhovatele, že pojistná smlouva zaniká ke dni 1. 10. 2009, když rovněž podle ustanovení § 800 odst. 1 občanského zákoníku: „Pojištění, u kterého je sjednáno běžné pojistné, zanikne výpovědí ke konci pojistného období; výpověď musí být dána aspoň šest týdnů před jeho uplynutím.“*), došlo by k promlčení poslední platby, kterou by Navrhovatel mohl požadovat vydat, dne 1. 9. 2012.

I v případě bezdůvodného obohacení občanský zákoník předpokládá, že se osoba, na jejíž úkor se někdo obohatil, o tomto obohacení může dozvědět v jiný okamžik, než k němu skutečně došlo. Za tímto účelem proto zákon stanoví samostatnou subjektivní promlčecí dobu, pro jejíž počátek je „rozhodný okamžik, kdy se oprávněný v konkrétním případě skutečně dozví o tom, že došlo na jeho úkor k získání bezdůvodného obohacení a kdo jej získal. Jinak řečeno, pro počátek subjektivní promlčecí doby k uplatnění práva na vydání plnění z bezdůvodného obohacení je rozhodující subjektivní moment, kdy se oprávněný dozví takové okolnosti, které jsou relevantní pro uplatnění jeho práva u soudu. V případě bezdůvodného obohacení získaného plněním z neplatné smlouvy je takovou rozhodující vědomostí znalost oprávněného těch skutkových okolností, z nichž lze dovodit, že smlouva, z níž bylo plněno, je neplatná. Není přitom významné, zda oprávněný má takové právní znalosti, aby byl subjektivně schopen posoudit uvedené skutkové okolnosti a zjistit, že smlouva, podle níž plnil, je neplatná“ (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3148/2009).

K této otázce se Nejvyšší soud vyjádřil rovněž ve svém rozhodnutí ze dne 27. 11. 2013, sp. zn. 28 Cdo 3914/2012, ve kterém uvedl: „Pro počátek běhu dvouleté subjektivní promlčecí doby pro vydání plnění z bezdůvodného obohacení je rozhodný den, kdy se oprávněný skutečně dozví o tom, že došlo na jeho úkor k získání bezdůvodného obohacení a kdo je získal. Vyžaduje se skutečná (prokázaná) vědomost oprávněného a tedy nepostačuje, že měl možnost se potřebné skutečnosti dovědět i dříve. Touto vědomostí však ustanovení § 107 odst. 1 obč. zák. nemíni znalost právní kvalifikace, nýbrž pouze skutkových okolností, z nichž lze odpovědnost za bezdůvodné obohacení dovodit. Oprávněný se o vzniku bezdůvodného obohacení dozví ve smyslu ustanovení § 107 odst. 1 obč. zák. tehdy, když má k dispozici údaje, které mu umožňují podat žalobu o vydání plnění z bezdůvodného obohacení, tj. když nabyl vědomost o rozsahu bezdůvodného obohacení a o osobě obohaceného, přičemž není rozhodné, že již dříve měl možnost se dozvědět skutečnosti, na jejichž základě si mohl učinit úsudek o vzniku bezdůvodného obohacení a jeho výši.“

Jak tvrdil sám Navrhovatel v návrhu, Pojistnou smlouvu podepsal, ačkoli byla zcela nesrozumitelná i pro osobu s právním vzděláním, natož pak pro běžného spotřebitele, Navrhovatel si proto nebyl vědom všech svých práv a povinností z Pojistné smlouvy. Navrhovatel zároveň při uzavírání Pojistné smlouvy očekával, že mu tato přinese pouze zhodnocení peněžních prostředků. Navrhovatel zároveň potvrdil, že již v momentu výplaty odkupného pocítil újmu, kterou mu Instituce v souvislosti s Pojistnou smlouvou podle jeho názoru na jeho úkor způsobila. Navrhovatel v tu chvíli nemusel mít vědomost o tom, že by tato

újmou mohla být klasifikována jako bezdůvodné obohacení z důvodu neplatnosti Pojistné smlouvy, avšak již v tu dobu věděl, že Instituci sám zaplatil na pojistném více, než od ní dostal zpět, takový výsledek podle svého tvrzení neočekával a nechtěl.

Navrhovateli byly již v okamžiku výplaty odkupného známy veškeré skutkové okolnosti, které mohl vylíčit v žalobě na zaplacení požadované částky tak, jak učinil rovněž v návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem, ve kterém za pomoci svého zástupce přednesl rovněž svoji domnělou právní kvalifikaci (rozuměj náhradu škody, následně rozšířenou o výplatu odkupného v předpokládané výši).

Finanční arbitr s odkazem na dodatečně zjištěnou judikaturu posoudil v námitkovém řízení otázku běhu subjektivní promlčecí doby odlišně, než jak učinil v nálezu (*poznámka finančního arbitra – finanční arbitr v nálezu konstatoval, že subjektivní promlčecí doba může začít běžet až od momentu, kdy je postaveno najisto, například rozhodnutím soudu, že příslušná smlouva je neplatná a že došlo k bezdůvodnému obohacení*), když má za to, že subjektivní promlčecí doba práva na vydání případného bezdůvodného obohacení spočívající v doposud zaplacených platbách na pojistném v posuzovaném případě počala běžet již dnem výplaty odkupného, tj. 15. 10. 2009. Jelikož je podle ustanovení § 107 odst. 1 občanského zákoníku subjektivní promlčecí doba dvouletá, uplynula dne 15. 10. 2011.

Závěrem finanční arbitr uzavírá, že z důvodu dřívějšího uplynutí subjektivní promlčecí doby, již znovu nezkoumal, zda by nebyla namíste aplikace 10 leté objektivní promlčecí doby předpokládané pro případy úmyslného bezdůvodného obohacení. Finanční arbitr tak postupoval v souladu s právem, když „[o]dvolačím soudu konečně nelze vytýkat ani to, že se blíže nezabýval otázkou úmyslného bezdůvodného obohacení na straně žalované 3), neboť ani objektivní desetiletá promlčecí doba by – vzhledem k výše uvedenému závěru uplynutí dvouleté subjektivní promlčecí doby – nemohla změnit závěr o promlčení uplatněného práva. Pro vzájemný vztah objektivní a subjektivní promlčecí doby totiž platí, že uplynutím jedné z nich se právo promlčí i vzdor tomu, že by běžela druhá“ (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2015, sp. zn. 28 Cdo 4162/2014).

S ohledem na výše uvedené závěry nezbyvá finančnímu arbitrovi než konstatovat, že i případné právo Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení se promlčelo v zákonem stanovené lhůtě dříve, než jej Navrhovatel u Instituce uplatnil. Jelikož Instituce vnesla námitku promlčení, nemohl by finanční arbitr Navrhovateli toto právo přiznat, ani kdyby po prozkoumání Pojistné smlouvy a okolností jejího uzavření dospěl k závěru, že byla neplatná.

7. K výroku rozhodnutí o námitkách

Vzhledem k tomu, že finanční arbitr neshledal ani po opětovném posouzení věci v rozsahu Navrhovatelem podaných námitek důvod pro odchýlení se od závěru vysloveného ve výroku nálezu odůvodněného promlčením Navrhovatelem uplatněného nároku, a to ani s přihlédnutím k jakékoli jeho možné právní kvalifikaci, když Navrhovatel svůj nárok výslovně označuje pouze jako právo na náhradu škody, rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í :

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručení nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci (*poznámka finančního arbitra - v případě, že bylo vydáno rozhodnutí o námitkách, nabývá nález právní moci dnem doručení rozhodnutí o námitkách*).

Podle § 244 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

V Praze dne 26. 8. 2015

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitř